

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta (HE 114/2021 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Timo Halonen, maa- ja metsätalousministeriö
- erityisasiantuntija Heta Ratasvuori, maa- ja metsätalousministeriö
- yksikönpäällikkö Okku Kalliokoski, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- kalastusbiologi Malin Lönnroth, Kalatalouden Keskusliitto
- toimitusjohtaja Kim Jordas, Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry
- puheenjohtaja Irja Skyten-Suominen, Suomen Kalankasvattajaliitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- ympäristöministeriö
- KEHA-keskus
- Kymenlaakson liitto

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Suomen Sisävesiammattikalastajat ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta. Samalla kumottaisiin voimassa oleva Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan euroopalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta annettu laki. Lakia sovellettaisiin Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta rahoitettavan Suomen ohjelman 2021–2027 valmisteluun, hallinnointiin, arviointiin, seurantaan, yhteensovittamiseen ja toimeenpanoon. Esitys perustuu yhteisesti hallinnoitavia rahastoja koskevista yleisistä säännöksistä sekä Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta annettuihin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksiin.

Valiokunnan mietintö MmVM 14/2021 vp

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan ..2021.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston säädösperustan vuosille 2021—2027 muodostavat EU-tasolla parlamentin ja neuvoston yleisasetus (1060/2021) ja asetus Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta (1139/2021). Asetukset on hyväksytty, ja komissio valmistelee niiden nojalla vielä delegoituja ja täytäntöönpanoa koskevia säädöksiä. Valiokunta toteaa, että EU:n meri- ja kalatalousrahaston kansallisen toteuttamisen kannalta keskeinen asiakirja on kansallinen toimintaohjelma, jossa määritellään kansallisesti tuettavat toimenpiteet. Investointi- ja kehittämishankkeiden rahoittaminen EU:n rahastosta käynnistyy, kun komissio on hyväksynyt Suomen toimintaohjelman. Tämän ennakoidaan tapahtuvan alkuvuodesta 2022. Ohjelmakausien sujuvan vaihtumisen varmistamiseksi lain ehdotetaan tulevan voimaan jo ennen vuodenvaihdetta. Valiokunta pitää tukiin liittyvän hallinnon sujuvuuden kannalta tärkeänä, että ehdotettu uusi laki tulee esityksen mukaisesti voimaan mahdollisimman pian.

Valiokunta toteaa, että keskeisinä muutoksina voimassa olevaan lakiin nähden hallituksen esityksessä ehdotetaan muutosta kalastuksen investointitukien tuen saajan edellytyksiin sekä sähköisen asiointiprosessin säätämistä pakolliseksi. Valiokunta pitää perusteltuna sitä, että II ryhmään kuuluvat kalastajat voivat olla oikeutettuja tukeen. Mahdollistamalla tuen myöntäminen myös II ryhmään kuuluville kalastajille lisätään joustavuutta ja mahdollistetaan laajempi tapauskohtainen harkinta tuen myöntämisessä ja mahdollisissa takaisinperinnöissä. Erityisen merkittävää tämä on uusien, aloittavien kalastajien näkökulmasta. Kalastajien keski-ikä on korkea, ja tulevilla ohjelmakaudella tukia on tarpeen kohdentaa siten, että ne tukevat uusien kalastajien alalle tuloa. Lisäksi on tärkeää kohdentaa tuki sellaisille ammattimaisille kalastajille, joilla on tarkoitus pitkäjänteisesti harjoittaa ja kehittää kalastustaan. Valiokunta korostaa, että lain toimeenpanoa ja tukien kohdentumista tulee seurata, jotta edellä mainittujen tavoitteiden toteutuminen voidaan varmistaa.

Hallituksen esityksessä esitetään siirtymistä kaikilta osin sähköiseen tukimenettelyyn. Hakumenettelyn yksinkertaistuminen parantamalla sähköisen järjestelmän käytettävyyttä ja saavutettavuutta tuo etua sekä hakijoille että hallinnolle. Tietojärjestelmän asiakasrajapinta pysyy samana kuin kaudella 2014–2020, ja edellytykset sähköiseen menettelyyn siirtymiselle ovat siten teknisesti hyvät. Kuitenkin noin puolet tukihakemuksista tehdään edelleen paperisena. Valiokunta painottaa, että uuden lain toimeenpanossa on varauduttava antamaan riittävästi tukea sähköiseen asiointiin siirtymiseen jokaisessa kunnassa, jotta tasavertaiset mahdollisuudet hakea ja saada tukea turvataan. Lisäksi tulee huolehtia siitä, että tuen hakemiseen tarkoitettut verkkopalvelut saadaan uudella ohjelmakaudella toimimaan heti alusta alkaen moitteettomasti.

Valiokunta toteaa, että lakiehdotuksessa tarkoitettujen tukien hakemista, myöntämistä ja takaisinperintää koskevaan menettelyyn sovelletaan ehdotetun lain lisäksi monelta osin hallinnon

Valiokunnan mietintö MmVM 14/2021 vp

yleislakien säännöksiä. Menettelyjä on yhdenmukaistettu muun muassa valtionavustuslain mukaisen menettelyn kanssa säätämällä oikaisuvaatimusmenettelystä. Lakiehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi kalatalouden paikallisista toimintaryhmistä, joille säädettävät tehtävät ovat tietyiltä osin luonteeltaan perustuslain 124 §:n mukaisia julkisia hallintotehtäviä. Toimintaryhmien tulee viranomaisten tapaan ehdotetun lain mukaisia asioita käsitellessään noudattaa myös hallinnon yleislakeja. Lakiehdotuksen suhdetta hallinnon yleislakeihin, kuten julkisuuslakiin ja hallintolakiin, on tarpeen sääntelyn selkeyden vuoksi tämentää siten kuin jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetään.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Laki Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta

7. luku. Erinäiset säännökset

27 §. Kalatalouden paikallisen toimintaryhmän oikeus tietojen katseluun tietojärjestelmässä. Hallituksen esityksen mukaan pykälässä säädetään kalatalouden paikallisen toimintaryhmän oikeudesta nähdä kalatalouden paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiön puitteissa myönnetyn tuen rahoitus- ja seurantatietoja. Rahoitus- ja seurantatiedot ovat lähtökohtaisesti julkisia tietoja, mutta tietyissä tilanteissa toimintaryhmän tehtävien hoitaminen voi edellyttää myös salassa pidettävien tietojen katselua tietojärjestelmästä. Pykälää esitetään täydennettäväksi siten, että kalatalouden paikallisella toimintaryhmällä on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä rekisteristä sille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot. Toimintaryhmä tarvitsee 16 §:n mukaisen lausunnon antamiseen tietoja tukihakemuksista, mikä voi edellyttää myös tuen hakijan esimerkiksi liikesalaisuuden nojalla salassa pidettäväksi ilmoittamien tietojen katselu-oikeutta. Lisäksi paikallisen strategian toteuttamisen kannalta on olennaista, että toimintaryhmät pystyvät myös seuraamaan hankkeiden maksatuksia. Toimintaryhmälle voidaan myös toimittaa esimerkiksi tieto takaisinperinnästä, joka vaikuttaa toimintaryhmän strategian mukaisen rahoituksen käyttämiseen tai toimintaryhmän ja tuen saajan välisiin sopimuksiin. Salassa pidettävän tiedon välttämättömyys tehtävän hoidon kannalta on kuitenkin aina kunkin pyynnön osalta erikseen perusteltava.

28 §. Tarkastusoikeus. Tarkastusoikeutta koskevan pykälän 1 momentin viittaus valtionavustuslakiin ehdotetaan säännösten suhteiden selkiyttämiseksi laajennettavaksi siten, että se kattaa myös valtionavustuslain tarkastuksen suorittamista koskevan 17 §:n.

Pykälän 3 momenttiin esitetään selkeyden vuoksi lisättäväksi viittaus hallintolain tarkastuksia koskeviin 39 §:n yleissäännöksiin. Perustuslakivaliokunta on käytännössään kiinnittänyt huomiota siihen, että valvontatyypisten tarkastusten sääntelyssä on syytä viitata hallintolain 39 §:n säännöksiin hallintoasian käsittelyyn liittyvässä tarkastuksessa noudatettavasta menettelystä (ks. esim. PeVL 17/2018 vp sekä PeVL 39/2016 vp).

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Maa- ja metsätalousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 114/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston Suomen ohjelman 2021–2027 valmisteluun, hallinnointiin, arviointiin, seurantaan, yhteensovittamiseen ja toimeenpanoon sekä ohjelman nojalla myönnettäviin tukiin, jotka rahoitetaan valtion talousarviossa Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastolle osoitetuista määrärahoista.

Tällä lailla täydennetään seuraavien Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten kansallista soveltamista:

1) Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1060, jäljempänä *yleisasetus*;

2) Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston perustamisesta ja asetuksen (EU) 2017/1004 muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/, jäljempänä *erityisasetus*.

Valiokunnan mietintö MmVM 14/2021 vp

Tässä laissa tarkoitettuihin tukiin sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001), ellei yleisasetuksessa, erityisasetuksessa tai niiden nojalla annetuissa säädöksissä taikka tässä laissa toisin säädetä.

2 luku

Viranomaiset ja muut toimielimet

2§

Maa- ja metsätalousministeriön tehtävät

Maa- ja metsätalousministeriö toimii yleisasetuksen 71 artiklassa tarkoitettuna hallintoviranomaisena ja tarkastusviranomaisena sekä vastaa:

- 1) yleisasetuksen 21 artiklassa tarkoitetun ohjelman ja sen muutosten valmistelusta sekä sen toimeenpanon suunnittelusta;
- 2) ohjelman merkitykseltään vähäistä muutosta koskevan ehdotuksen antamisesta Euroopan komission hyväksyttäväksi;
- 3) ohjelman varojen käytön suunnittelusta ja varojen jaon valmistelusta tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavien tahojen käyttöön;
- 4) ohjelman Ahvenanmaan maakuntaa koskevan Euroopan unionin rahoitusosuuden ohjaamisesta maakunnan hallitukselle;
- 5) yleisasetuksen 72 artiklassa säädettyjen hallintoviranomaistehtävien hoitamisesta;
- 6) yleisasetuksen 76 artiklassa määritellyn kirjanpitotoiminnon tehtävien hoitamisesta;
- 7) yleisasetuksen 77 artiklassa säädettyjen tarkastusviranomaistehtävien hoitamisesta.

Ohjelman yhdenmukaisen ja tehokkaan toimeenpanon varmistamiseksi maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskusta, jäljempänä *kehittämis- ja hallintokeskus*, sekä 5 §:ssä tarkoitettuja kalatalouden paikallisia toimintaryhmiä niiden hoitaessa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä.

3§

Seurantakomitea

Valtioneuvosto asettaa yleisasetuksen 38 artiklassa tarkoitetun seurantakomitean ja päättää sen kokoonpanosta. Maa- ja metsätalousministeriö päättää seurantakomitean jäsenen nimittämisestä eronneen jäsenen tilalle.

Seurantakomitean on sille säädettyjä julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan noudatettava, mitä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003), hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003), saamen kielilaissa (1086/2003), julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (906/2019), digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetussa laissa (306/2019) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään. Seurantakomitean jäsenen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan

Valiokunnan mietintö MmVM 14/2021 vp

saan seurantakomitealle säädettyjä tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

4 §

Välittävät toimielimet ja valtionapuviranomaiset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä kehittämis- ja hallintokeskus toimivat yleisasetuksen 71 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuina välittävinä toimieliminä. Mainitut viranomaiset toimivat myös valtionavustuslain 4 §:n 1 kohdassa tarkoitettuina valtionapuviranomaisina.

Välittävä toimielin vastaa toimialueellaan tuen myöntämiseen, maksamiseen ja seurantaan liittyvistä tehtävistä.

5 §

Kalatalouden paikallinen toimintaryhmä

Yleisasetuksen 33 artiklan mukaisen kalatalouden paikallisen toimintaryhmän tai sitä hallinnoivan tahon tulee olla rekisteröity yhdistys.

Kalatalouden paikallisen toimintaryhmän on sille säädettyjä julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan noudatettava, mitä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa, hallintolaissa, kielilaissa, saamen kielilaissa, julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa, digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetussa laissa ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Kalatalouden paikallisen toimintaryhmän päätöksentekoon osallistuvien henkilöiden toimintaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan kalatalouden paikalliselle toimintaryhmälle säädettyjä tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

6 §

Ohjelman yhteensovittaminen

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa ohjelman yhteensovittamisesta muiden yleisasetuksen soveltamisalaan kuuluvien rahasto-ohjelmien ja rahoitusvälineiden kanssa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset vastaavat ohjelmaan sisältyvien alueellisten toimenpiteiden toimeenpanon yhteensovittamisesta muiden alueella toteutettavien edellä mainittujen ohjelmien ja niiden kehittämistoimenpiteiden kanssa. Kalatalouden paikalliset toimintaryhmät vastaavat paikallisten strategioiden yhteensovittamisesta muiden alueellisten kehittämistoimenpiteiden kanssa yhteistyössä alueen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa.

Valiokunnan mietintö MmVM 14/2021 vp

3 luku

Tuettavat toimenpiteet, tuen myöntämisen edellytykset ja hyväksyttävät kustannukset

7 §

Tuettavat toimenpiteet

Tukea voidaan myöntää rakennuksen, rakenteen tai rakennelman rakentamiseen, laajentamiseen, korjaamiseen tai hankkimiseen taikka muun aineellisen tai aineettoman käyttöomaisuuden hankkimiseen (*investointi*), määräaikaiseen suunnitelmaan perustuvaan kehittämistoimintaan ja muihin ohjelmassa määriteltyihin toimenpiteisiin.

8 §

Tuen myöntämisen yleiset edellytykset

Tukea voidaan myöntää, jos se:

- 1) täyttää ohjelmassa määriteltyjen toimenpiteiden ehdot ja edellytykset;
- 2) on perusteltu sen käytölle ohjelmassa asetettujen tavoitteiden kannalta ja tuella on merkittävä vaikutus hankkeen toteuttamiseen;
- 3) ei ole yleistä toimintatukea.

9 §

Tuen saajaa koskevat edellytykset

Tuen saajan on oltava oikeushenkilö tai oikeustoimikelpoinen luonnollinen henkilö. Oikeushenkilöllä tulee olla toimipaikka ja luonnollisella henkilöllä vakituinen asuinpaikka ohjelman soveltamisalueella.

Tukea voidaan myöntää yhdelle tai usealle hakijalle yhteisesti. Yhteishankkeen kaikkien hakijoiden on täytettävä tuen saajalle asetetut edellytykset.

Tuen saajalla on oltava riittävät taloudelliset edellytykset toteuttaa hanke. Investointituen saajalla on lisäksi oltava edellytykset kannattavaan toimintaan, ellei kyseessä ole yleishyödyllinen investointi. Tuen saajalla on lisäksi oltava edellytykset vastata hankkeella aikaansaadun toiminnan jatkuvuudesta hankkeen päättymisen jälkeen, ellei se hankkeen luonteen vuoksi ole tarpeellista.

Kaupallisille kalastajille tarkoitettua investointitukea voidaan myöntää kalastuslain (379/2015) 88 §:ssä tarkoitetuille kaupallisille kalastajille.

10 §

Hyväksyttävät kustannukset, avustusmuodot ja tuen määrä

Tukea voidaan myöntää tuettavasta toimenpiteestä aiheutuviin tarpeellisiin kustannuksiin, jotka ovat syntyneet tukihakemuksen vireilletulopäivänä tai sen jälkeen.

Valiokunnan mietintö MmVM 14/2021 vp

Erityisasetuksen 22 ja 23 artiklan sekä yleisasetuksen 34 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 36 artiklan mukaisista toimenpiteistä aiheutuneet kustannukset katsotaan kuitenkin hyväksyttäväksi kustannuksiksi 1 päivä tammikuuta 2021 alkaen, vaikka tukea haetaan mainitun päivän jälkeen.

Tukea voidaan myöntää prosenttiosuutena hankkeesta aiheutuvien todellisten kustannusten perusteella tai yleisasetuksen 53 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen avustusmuotojen mukaisesti.

Hankkeelle vastikkeetta tehty työ voidaan hyväksyä osaksi hankkeen yksityistä rahoitusta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hyväksyttävistä kustannuksista, tuen määrästä, avustusmuotojen käyttökohteista, käytön perusteista ja suuruudesta sekä vastikkeetta tehdyn työn arvosta ja enimmäismäärästä.

11 §

Tuen käyttöä koskevat ehdot

Jos sellaisen investoinnin omistus- tai hallintaoikeus, jota on tuettu, luovutetaan toiselle ennen tukipäätöksessä asetetun määräajan päättymistä, tuen saajan on ennen luovutusta saatava tuen myöntäjän lupa luovuttamiselle. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että luovutuksensaaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja että tuen käyttötarkoitus ei olennaisesti muutu.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna luovutuksena ei pidetä tukea saaneen yrityksen omistusoikeuden luovutusta, jos tuettu investointi säilyy yrityksessä siinä tarkoituksessa, johon tuki on myönnetty ja luovutuksen saaja on tukikelpoinen.

12 §

Kirjanpitovelvollisuus

Tuen saajan on pidettävä tuettavasta toimenpiteestä kirjaa. Kirjanpito on järjestettävä osaksi tuen saajan kirjanpitolain (1336/1997) mukaista kirjanpitoa siten, että tuettavan toimenpiteen kirjanpito voidaan vaikeudetta tunnistaa ja erottaa muusta kirjanpidosta. Jos tuen saajaan sovelletaan valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 2 lukua, kirjanpito on vastaavasti järjestettävä mainitun luvun ja hyvän kirjanpitolaitoksen mukaisesti.

Jos tuen saaja ei muutoin ole toiminnastaan kirjanpitovelvollinen, tuettavaa toimenpidettä koskeva kirjanpito on järjestettävä noudattaen kirjanpitolakia.

4 luku

Tuen hakeminen ja myöntäminen

13 §

Tuen hakeminen

Tukea haetaan sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa tietojärjestelmää. Hakemus on allekirjoitettava. Hakemuksen allekirjoitukseen sovelletaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettua lakia (617/2009).

Valiokunnan mietintö MmVM 14/2021 vp

Tukea haetaan jatkuvassa tai määräaikaaisessa hakumenettelyssä. Maa- ja metsätalousministeriö päättää jatkuvan hakumenettelyn piiriin kuuluvista toimenpiteistä ja määräaikaisten hakumenettelyjen avaamisesta. Kalatalouden paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä myönnettävän tuen osalta vastaava oikeus on kalatalouden paikallisella toimintaryhmällä.

14 §

Tuen hakijan selvittämisvelvollisuus

Sen lisäksi mitä valtionavustuslain 10 §:ssä säädetään, investointituen hakijalta voidaan edellyttää myös yrityksen tai ammatinharjoittajan toiminnan kehittämisen kannalta olennaiset seikat sisältävän kehittämissuunnitelman esittämistä, jos tuettava hanke on kooltaan suuri tai merkittävä yrityksen nykyiseen liikevaihtoon verrattuna.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kehittämissuunnitelman sisällöstä ja esittämisestä.

15 §

Tuen myöntäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää tuen myöntämisestä.

Maa- ja metsätalousministeriö voi määräaikaaisen hakumenettelyn avaamisen yhteydessä päättää, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee päätöksen tuen myöntämisestä saatuaan asiasta maa- ja metsätalousministeriön lausunnon. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi poiketa ministeriön lausunnosta vain, jos tuen myöntäminen olisi Euroopan unionin tai kansallisen lainsäädännön taikka ohjelman vastaista tai jos sillä ei ole riittävää määrärahaa toimenpiteen rahoittamiseen.

Ratkaistessaan hakemusta kalatalouden paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee päätöksen saatuaan 16 §:ssä tarkoitetun lausunnon toimivaltaiselta kalatalouden paikalliselta toimintaryhmältä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi poiketa kalatalouden paikallisen toimintaryhmän lausunnosta vain, jos tuen myöntäminen olisi Euroopan unionin tai kansallisen lainsäädännön taikka ohjelman vastaista tai jos kalatalouden paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiössä ei ole riittävää määrärahaa toimenpiteen rahoittamiseen.

16 §

Tuen myöntäminen kalatalouden paikallisen toimintaryhmän määrarahasta

Jos tukea haetaan kalatalouden paikallisen toimintaryhmän määrarahasta, kalatalouden paikallinen toimintaryhmä antaa lausunnon tuen myöntämisen tarkoituksenmukaisuudesta paikallisen strategian tavoitteiden kannalta. Lausuntoa ei kuitenkaan anneta, jos hakija on kalatalouden paikallinen toimintaryhmä.

Valiokunnan mietintö MmVM 14/2021 vp

17 §

Tuen myöntäminen yhdennetyn meripolitiikan toimenpiteisiin

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää tukea erityisasetuksen 31–34 artikloissa tarkoitetuille toimenpiteille valtioneuvoston kanslian vahvistaman käyttösuunnitelman perusteella.

Käyttösuunnitelman sisällöstä sovitaan valtioneuvoston kanslian asettamassa meriasioita käsittelevien ministeriöiden edustajien muodostamassa ohjausryhmässä. Jos asiaa ei voida ratkaista yksimielisesti, valtioneuvoston kanslia päättää ratkaisusta enemmistön kannan mukaan.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi poiketa käyttösuunnitelmasta vain, jos tuen myöntäminen olisi Euroopan unionin tai kansallisen lainsäädännön vastaista taikka sen käytössä olevat määrärahat eivät riitä tuen myöntämiseen.

Jos käyttösuunnitelmassa kuvattu rahoitus myönnetään 13 §:n 2 momentissa tarkoitetun määräaikaisen hakumenettelyn puitteissa, tuettavien hankkeiden valinnassa noudatetaan, mitä 2 ja 3 momentissa on säädetty.

18 §

Tuen myöntäminen maa- ja metsätalousministeriön vahvistaman käyttösuunnitelman perusteella

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää tukea yleisasetuksen 36 artiklassa tarkoitettuun tekniseen apuun ja erityisasetuksen 22 artiklassa tarkoitettuun kalastuksen valvontaan maa- ja metsätalousministeriön vahvistaman käyttösuunnitelman perusteella. Käyttösuunnitelman perusteella voidaan myöntää tukea myös monivuotisille tutkimus- ja kehittämisohjelmille.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi poiketa käyttösuunnitelmasta vain, jos tuen myöntäminen olisi Euroopan unionin tai kansallisen lainsäädännön vastaista taikka sen käytössä olevat määrärahat eivät riitä tuen myöntämiseen.

19 §

Sopimus yhteishankkeesta

Yhteishankkeen tuen saajien on tehtävä hankkeen toteuttamisesta sopimus, jossa sovitaan osapuolten keskinäisistä oikeuksista, velvollisuuksista ja vastuista sekä osapuolesta, joka vastaa yhteydenpidosta rahoittavan viranomaisen kanssa.

Valiokunnan mietintö MmVM 14/2021 vp

5 luku

Tuen maksaminen ja takaisinperintä

20 §

Maksatushakemus

Maksatusta haetaan sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa tietojärjestelmää. Hakemus on allekirjoitettava. Hakemuksen allekirjoitukseen sovelletaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettua lakia.

21 §

Tuen maksaminen

Tuen maksamisesta päättää kehittämis- ja hallintokeskus.

Tuen maksamisesta päättää kuitenkin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jos toimenpiteelle maksetaan tukea ilman erillistä maksatushakemusta, ja menettelystä on ilmoitettu toimenpidettä koskevan 13 §:n 2 momentissa tarkoitetun määräaikaisen hakumenettelyn yhteydessä.

22 §

Takaisinperinnän menettelyt

Tuen takaisinperinnästä päättää kehittämis- ja hallintokeskus. Maa- ja metsätalousministeriö voi määrätä kehittämis- ja hallintokeskuksen perimään tuen takaisin, jos se katsoo valtionavustuksen 21 tai 22 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttyvän.

6 luku

Ohjelman tietojärjestelmä

23 §

Ohjelman tietojärjestelmä

Maa- ja metsätalousministeriö ottaa käyttöön yleisasetuksen 69 artiklan 8 kohdassa tarkoitettua tuen hakijoiden ja ohjelmasta vastaavien viranomaisten välisen sähköisen tiedonvaihtojärjestelmän (*tietojärjestelmä*). Tietojärjestelmää käytetään Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä sekä tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseen.

Tietojärjestelmän sekä siihen kuuluvan verkkopalvelun käyttäminen edellyttää vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista.

Valiokunnan mietintö MmVM 14/2021 vp

24 §

Tietojärjestelmän yhteisrekisterinpitäjät

Maa- ja metsätalousministeriö, elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskukset sekä kehittämis- ja hallintokeskus ovat tietojärjestelmän ja sen tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä.

Rekisterinpitäjän velvollisuuksista vastaa:

1) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jos käsiteltävät henkilötiedot koskevat tukipäätösprosessia;

2) kehittämis- ja hallintokeskus, jos käsiteltävät henkilötiedot koskevat maksupäätös- tai takaisinperintäprosessia;

3) henkilötietojen luovuttamiseen liittyvien tehtävien osalta Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus;

4) maa- ja metsätalousministeriö, jos kyseessä on muu kuin 1–3 kohdassa tarkoitettu henkilötietojen käsittely tai yleinen ylläpitoon ja käytettävyyteen, tietojen suojaamiseen ja säilyttämiseen sekä tietoturvallisuuteen liittyvä tehtävä.

Maa- ja metsätalousministeriö, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä kehittämis- ja hallintokeskus saavat käyttää tietojärjestelmää ja sen tietovarantoa niille säädettyjen tehtävien edellyttämässä laajuudessa sekä vastaavat niille säädettyjen tehtävien mukaisesti siitä, että tietojärjestelmään tallennetaan oikeat ja riittävät tiedot.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yhteisrekisterinpitäjien keskinäisistä vastuista.

7 luku

Erinäiset säännökset

25 §

Tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttaminen

Maa- ja metsätalousministeriöllä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla, kehittämis- ja hallintokeskuksella ja 28 §:n 2 momentin nojalla tarkastuksia tekevällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muulta viranomaiselta, julkista tehtävää hoitavalta taholta ja kalatalouden paikalliselta toimintaryhmältä hakijaa ja tuensaajaa, tämän taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa, julkisista varoista myönnettyä rahoitusta tai muuta tuen kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tukea koskevan asian käsittelemiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriöllä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja kehittämis- ja hallintokeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle taikka Euroopan unionin toimielimelle tässä laissa säädettyä tehtävää hoidettaessa saatuja, tuen saajaa koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä viranomaiselle, julkista tehtävää hoitavalle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän suorittamiseksi tai sen valvomiseksi, että Euroopan unionin lainsäädäntöä on noudatettu.

Valiokunnan mietintö MmVM 14/2021 vp

26 §

Tuen hakijan oikeus seurata asian käsittelyä tietojärjestelmässä

Tuen hakijalla on oikeus tietojärjestelmään kuuluvassa verkkopalvelussa seurata tuen hakemista, maksamista, tarkastamista ja takaisinperintää koskevan asiansa etenemistä ja ratkaisuja sekä tuen seurantatietojen käsittelyä.

27 §

Kalatalouden paikallisen toimintaryhmän oikeus tietojen katseluun tietojärjestelmässä

Kalatalouden paikallisella toimintaryhmällä on oikeus nähdä tietojärjestelmässä 16 §:n mukaisesti myönnettyyn tukeen liittyvät rahoitus- ja seurantatiedot sekä oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tietojärjestelmästä sille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot.

28 §

Tarkastusoikeus

Valtionapuviranomaisten tarkastusoikeudesta ja tarkastuksen suorittamisesta säädetään valtionavustuslain 16—17 §:ssä. Sen lisäksi maa- ja metsätalousministeriöllä on oikeus tehdä tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi tuen myöntäjiin ja saajiin kohdistuvia tarkastuksia.

Edellä 2 §:ssä tarkoitettu tarkastusviranomainen voi valtuuttaa valtionavustuslain 16 §:n mukaisesti toisen viranomaisen tai riippumattoman tilintarkastajan tarkastamaan tuen saajan toteuttamat toimenpiteet sekä tuen myöntämiseen liittyvät menettelyt tarkastusviranomaisen laatiman tarkastusstrategian mukaisesti.

Tarkastuksessa on voimassa, mitä hallintolain (434/2003) 39 §:ssä säädetään. (Uusi)

29 §

Toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Tässä laissa tarkoitettuja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle säädettyjä tehtäviä hoitaa se elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueella tuettava toimenpide pääosin toteutetaan tai jonka alueella hakijan toimipaikka sijaitsee, jollei elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (897/2009) 5 §:n nojalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimivallasta muuta säädetä.

30 §

Päätöksen tiedoksianto

Sähköisesti tehtyyn hakemukseen annettu päätös tai muu tässä laissa tarkoitettu päätös annetaan tiedoksi noudattaen, mitä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa lain 19 §:ssä säädetään.

Päätös on hakijalle maksuton.

Valiokunnan mietintö MmVM 14/2021 vp

8 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

31 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kuuta 2021.

Tällä lailla kumotaan Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta annettu laki (1093/2014).

Ennen tämän lain voimaantuloa hyväksyttyyn Suomen toimintaohjelmaan 2014–2020 ja sen perusteella myönnettyyn ja vielä myönnettävään tukeen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 20.10.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anne Kalmari kesk
varapuheenjohtaja Ritva Elomaa ps
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Satu Hassi vihr
jäsen Janne Heikkinen kok (osittain)
jäsen Mikko Lundén ps
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Anders Norrback r
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Mikko Savola kesk
jäsen Jenna Simula ps
jäsen Peter Östman kd
varajäsen Heikki Autto kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuire Taina